

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV

Světový den tuberkulózy 24. březen 2013

Světový den TB (World TB Day) si každý rok celosvětově připomínáme dne 24. března. Cílem je zvýšit povědomí o přítomnosti TB a o postavení TB prevence a kontrolních činností. Rok 2013 je druhým rokem dvouleté kampaně ke světovému dni TB se sloganem Stop TB za mého života.

Konsolidační akční plán pro prevenci a potírání MDR/XDR TB (multidrug-resistance tuberculosis/extensively drug-resistance TB) v evropském regionu WHO 2011 - 2015 se zaměřuje na posílení úsilí při řešení alarmujícího problému rezistentní TB. Plán byl připraven v široké spolupráci reprezentantů z 53 evropských členských států, odborníků, pacientů trpících tímto onemocněním. WHO EU region zahrnuje 53 zemí s populací téměř 900 milionů lidí, z toho okolo 508 milionů žije v EU/EEA (27 EU členských států + Island, Lichtenštejnsko a Norsko).

Při této příležitosti vydaly WHO/ECDC společnou tiskovou zprávu:

Adekvátní léčba nezbytná k zastavení TB v Evropě

New ECDC/WHO report, Stockholm/Copenhagen, 19. března 2013

Odhaduje se, že v Evropě každý den onemocní více než 1 000 pacientů tuberkulózou, tedy více než 380 000 ročně. To signalizuje, že pokud jde o TB prevenci a kontrolu, není důvod ke spokojenosti. European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC) a WHO Regional Office for Europe dnes zveřejnila nová surveillance data za rok 2011. Data ukazují, že zatímco obecně počet případů TB klesá o 5% ročně, největší podíl případů vykazují stále země východní části regionu (87%). Tyto země také zaznamenaly většinu ze 44 000 úmrtí na tuberkulózu za rok. Země EU/EEA hlásily v roce 2011 více než 72 000 TB případů, což znamená 4% pokles ve srovnání s rokem 2010.

Tonio Bork, European Commissioner for Health and Consumer Policy v komentáři zprávy uvádí: "Jsem rád, že vidím pokrok dosažený v EU v boji proti tuberkulóze. Bohužel mám však obavy z kritické situace v některých členských státech EU, stejně tak z výskytu MDR TB v zemích, které byly dříve schopny svou situaci kontrolovat. Údaje poukazují na pozoruhodné nedostatky u nejvíce postižených sociálních skupin. Musíme posílit naše zdravotnické systémy tak, aby všichni TB pacienti v EU dostávali adekvátní léčbu."

ECDC Director Marc Sprenger říká: "Naším hlavním cílem je další snížení přenosu TB pomocí včasné diagnostiky a adekvátní léčby plicní TB. Toto je pro eliminaci TB zásadní. Neměli bychom ale zapomínat na pacienty s mimoplicní formou TB, která může zasáhnout jakýkoliv orgán v těle a která je obzvláště náročná na diagnózu jak pro lékaře, tak pro pacienty. Tato forma TB je ve strategiích kontroly TB často opomíjena. V roce 2011 bylo v EU/EEA hlášeno více než 16 000 pacientů s mimoplicní TB."

"Zlepšení diagnostiky pomůže identifikovat více TB případů, což nicméně znamená, že zdravotnické systémy kdekoli musí udržet tempo a poskytnout všem nově zjištěným pacientům adekvátní léčbu. Optimální situace není ani v evropském regionu, kde jeden ze tří pacientů nedostává léčbu", říká **Zsuzsanna**

Jakab, WHO Regional Director for Europe. Tuberkulóza je léčitelná, pokud jsou pacienti léčeni zdarma, s ohledem na jejich stav a cílenou léčbou, která je kompletně ukončena. To je náplní nového rámcového programu Health 2020."

Nezbytná adekvátní léčba

Adekvátní TB léčba odvrátí vývoj rezistentní formy onemocnění jako je MDR TB a XDR TB, které lidstvo stále více ohrožují. Odhaduje se, že v evropském regionu ročně onemocní MDR/XDR TB až 78 000 osob. Je zde více než polovina zemí světa s nejvyšším procentem MDR/XDR TB. V celém regionu obecně MDR/XDR TB mírně klesá, ale nadále převládá u TB pacientů především ve třech pobaltských zemích.

Méně než 50% pacientů se zjištěnou MDR TB je léčeno úspěšně. Léčba MDR/XDR TB pacientů je mnohem delší než léčba obvyklé TB, je stonásobně nákladnější a má závažnější vedlejší účinky. Jeden neléčený pacient s TB nebo MDR/XDR TB může nakazit 10 - 15 dalších osob ročně a z nich 10 % během svého života tuberkulózou onemocní.

Současné portfolio TB léků, diagnostik a vakcín je pro léčbu a dosažení cíle globální eliminace TB do roku 2050 nedostatečné. Ve vývoji je několik nových léků, které mají větší šanci přispět v boji proti TB. Tyto léky je třeba poskytnout snadněji, musí být méně nákladné a lépe tolerovatelné a měly by snížit dobu léčby ze současných 6 měsíců až 2 let na méně než 2 týdny.

Úspěšná léčba MDR/XDR TB je cílem konsolidačního akčního plánu WHO

Diagnostika 85 % neboli 225 000 MDR/XDR TB pacientů a úspěšná léčba nejméně 75 %, tedy 127 000 osob, jsou klíčovými cíli konsolidačního akčního plánu WHO, ke kterému se připojily v roce 2011 všechny evropské země. Plán zdůrazňuje důležitost přechodu z nemocniční do ambulantní péče, aby se snížilo riziko nozokomiální infekce a psychologické zátěže. To vše by mělo vést k záchraně 120 000 životů a úspoře 12 miliard dolarů.

Mimoplicní TB v EU/EEA

Podíl mimoplicní TB nevykazoval mezi lety 2002 - 2011 klesající tendenci, zatímco pokles plicní TB zaznamenaný byl. V důsledku toho podíl mimoplicní TB vzrostl z 16 % v roce 2002 na 22 % v roce 2011. Procento hlášených pacientů s mimoplicní TB v zemích EU/EEA značně kolísalo od 4 do 67 %. Protože příznaky této formy TB mohou být různorodé a často bývají stejné jako u jiných chorob, mnoho lékařů na mimoplicní TB nemyslí, což vede k diagnostickému zpoždění nebo mylným diagnózám.

Aktivity ke Světovému dni tuberkulózy 2013 (World TB Day 2013)

- WHO Regional Office for Europe zahajuje dne 20. března 2013 v Bruselu výstavu fotografií "Tváře tuberkulózy" pod záštitou členky Evropského parlamentu Glenis Willmott.
- Dne 22. března 2013 mezi 11 - 12 hod. SEČ se bude konat společný **ECDC-WHO Twitter chat** na téma TB in the European Region.
- ECDC představí 19. března 2013 [video documentary on extrapulmonary tuberculosis](#)

Další informace na stránkách WHO:

- Tuberculosis surveillance and monitoring in Europe 2013 ([LINK](#))
- Global tuberculosis report 2012 (http://www.who.int/tb/publications/global_report/en/)
- TB country profiles 2011 ([LINK](#))
- Consolidated Action Plan to Prevent and Combat Multidrug- and Extensively Drug-resistant Tuberculosis (M/XDR-TB) in the WHO European Region 2011-2015, WHO/Europe, 2011
- Tuberculosis in the European Region (<http://www.euro.who.int/tuberculosis>)

Další informace na stránkách ECDC:

- Tuberculosis surveillance and monitoring in Europe 2013
- Patient stories an video documentary on extrapulmonary tuberculosis
- Eurosurveillance will publish articles on the situation of extrapulmonary tuberculosis in the EU/EEA highlighting the challenges in diagnosing this form of TB on 21 March.
- Framework Action Plan to fight tuberculosis in the European Union
- Progressing towards TB elimination
- ECDC/ERS European Standards for Tuberculosis Care